

Izvršba na pravice intelektualne svojine.

Dr. Božidar Kobè.

Cilj izvršbe kot oblastvenega posega v pravno območje obvezanega pravnega subjekta je prisilno ostvarjanje ali zavarovanje (najčesče privatnopravnega) zahtevka zahtevajočega upnika, kadar zavezanec noče ali ne more izpolniti dolžne obveze, čeprav je ta obveza dokončno in na nepobiten način (n. pr. s pravomočno sodbo) ugotovljena.¹

Zahtevki, ki prihajajo v poštev, so ali nedenarni, ali pa gredo na določeno vsoto denarja. V prvem primeru je predmet izvršbe individualno odrejena stvar (species), v drugem pa nasprotno vsa imovina zavezanca, vse njegove stvari, nepremične in premične (vključno tudi pravice), ki predstavljajo neko imovinsko vrednost in ki se morejo s prodajo ali na drug način vnovčiti. Da je neki predmet sredstvo za poplačilo upnikove denarne terjatve, je torej najvažnejše, da ima imovinsko vrednost in da se lahko vnovči.² Kolikor te lastnosti nima, ne more biti predmet, sposoben za poplačilo upnika v izvršbi. Nadaljnji pogoj je, da more zavezanec z dotično stvarjo (tudi pravico) razpolagati, bodisi da je ta njegova pravica neomejena ali omejena. V poslednjem primeru je seveda tudi izvršba dopustna samo v mejah zavezančeve možnosti razpolagati s predmetom (prim. § 468 odz.).

Izključno in neomejeno razpolaganje z neko stvarjo obstoji tam, kjer je stvar zavezančeva lastnina; ona daje zavezancu neomejeno pravico — absolutno in izključujočo oblast — razpolagati s stvarjo (pozitivna stran) in pravico vsakega drugega od tega izključiti (negativna stran — § 354 odz.) ter pri tem ne obstojé nikaki zakonski predpisi, ki bi to njegovo pravico omejevali. Omejena možnost, razpolagati z neko stvarjo, obstoji takrat, kadar zavezanec ni lastnik, ampak ima drugačno pravico na stvari (n. pr. pravico užitka, najemno, zakupno pravico). V takem primeru ne more biti predmet izvršbe sama stvar, ampak samó zavezančeva pravica na stvari, kolikor se seveda more vnovčiti

¹ Sajovic, Predhodna izvršba, Slovenski Pravniki 1937, 221.

² Prim. § 448 odz.: Zastava more biti vsaka stvar, ki je v prometu. Enako § 465 predh. načrta jugosl. drž. zakonika: Za zalogu može služiti svaka stvar, koja je u prometu; tudi § 456 ésl. načrta: každá věc, která je v právním obchodě, může být zástavou.

in kolikor ni po zakonu vezana na osebo zavezanca³ (n. pr. pravica do rabe imena — prim. § 1393 odz.).

Naš novi izvršilni postopnik (zakon o izvršbi in zavarovanju)⁴ razlikuje glede na naravo pravice sledeče vrste izvršbe na pravice:

Izvršbo na denarne terjatve, ki je najpogostejša vrsta izvršbe na pravice (§§ 241—282 ip.), izvršbo na zahtevke, da bi se izročile ali dale premične telesne stvari (§§ 283—287 ip.) in izvršbo na „druge imovinske pravice“ (§§ 288—295 ip.), ki jih odreja zakon negativno v § 288/1 ip. z besedami: „Rubež zavarovančevih imovinskih pravic, ki ne spadajo ne med denarne terjatve, ne med zahtevke, na katerih podstavi sme zahtevati zavezanec od svojega dolžnika, naj mu izroči ali dá premične telesne stvari...“ Te vrste izvršba nas tu najbolj zanima, saj morejo biti „druge imovinske pravice“ najraznovrstnejše, tako pravica lova, ribolova, najemne in zakupne pravice, pravica užitka, rudosledna pravica, pravica zahtevati izročitev imovine ali njeno razdelitev in izločitev deleža (§ 291 ip. — čl. 126, 170 tz., §§ 841, 1215 odz.), obrtne pravice, predvsem pa naslednje absolutne pravice, kakor: pravica patenta, pravica vzorca in modela, pravica žiga kot pravice industrijske svojine in avtorska pravica. V tej zvezi pa je treba zaradi enotnosti predmeta omeniti še pravice do rabe imena, firme in naziva obratovališča kot pravice intelektualne svojine v širšem smislu. (Te pravice sicer niso imovinske pravice).

Kot podvrsto izvršbe na „druge imovinske pravice“ je treba v tej zvezi omeniti tudi izvršbo na obrtna, industrijska in podobna podjetja, vsebovano v §§ 296—299 ip.

Pojem intelektualne svojine, ki je po vsem kulturnem svetu splošno priznana ter najdalekosežneje zaščitena, se je pojavil v prejšnjem stoletju kot plod priznanja, da ima človek pravico tudi do uspeha svojega duševnega dela, do

³ Matijević, O izvršenju na pravima po novom izvršnom postopniku, Pravosuđe, 1938, 127.

⁴ Z dne 9. julija 1930, Sl. Nov. z dne 23. julija 1930, št. 165-LXII/564, Sl. L. št. 148/28 iz l. 1931; stopil v veljavo dne 1. januarja 1938, v območju Velikega sodišča v Podgorici pa dne 1. aprila 1938, z uredbo, s katero se uvaja zakon o izvršbi in zavarovanju (uip.) z dne 4. junija 1937, Sl. Nov. z dne 14. junija 1937, št. 131-XXXIX/292, Sl. L. št. 355/51 iz l. 1937.

tistih proizvodov svojega duha, ki obstoje iz ideje, ne pa neposredno iz telesnih stvari. Rimsko pravo ni poznalo pravic, ki bi jim ne bila predmet *res corporalis*. Zato se je nujno morala pojaviti nova oblika lastnine, tkzv. nematerialna svojina, katero vobče nazivamo intelektualno v širšem smislu, specialno pa v obliki profesionalne svojine. Svojina je vobče označba za pravice na nematerialnih stvareh — negmotnih dobrinah — v razliko od lastnine na materialnih, telesnih stvareh.

Na podlagi današnjega pojmovanja pravice in pravičnosti, da se mora priznati v korist vsakega človeka izključna pravica do uspeha njegovega dela (tudi duševnega), je zakonodavec ustanovil pravno zaščito tudi te nematerialne ali intelektualne svojine. Snov je uredil s posebnimi zakoni, ker je asimilacija z lastninsko pravico, kakor je normirana v pozitivnem pravu, zaradi povsem različne pravne strukture pravic intelektualne svojine ter lastninske pravice na telesnih stvareh nemogoča. Nastala je posebna teorija o nematerialnih imovinskih pravicah; za njeno izgradnjo ima največ zaslug Kohler.⁵ Izumitelju pripada tako posebna nematerialna imovinska pravica, ki ga upravičuje, da more svoj izum izkoriščati in tretje osebe od tega izključiti, za kar mu daje država za določeno dobo (po § 19 zak. o zaščiti industr. sv. — 15 let) popolno zaščito. Slično je pri avtorski pravici ter pri drugih pravicah. Bistvena razlika med lastnino po državljanskem pravu ter intelektualno svojino po specialnih zakonih je prav v tem, da gre v prvem primeru za čisto materialno, telesno stvar, v drugem primeru pa za čisto nematerialno, netelesno stvar. V obeh primerih pa gre za absolutno in izključujočo oblast. Bistvena razlika nikakor ni dejstvo — često se tako zagotavlja —, da so pravice intelektualne svojine omejene glede dobe trajanja, saj to niti ne velja za vse pravice (n. pr. pravica žiga ni časovno omejena, enako pravica do rabe firme). Drugič pa je treba poudariti, da je zakonodavec določil maksimalno dobo trajanja v glavnem samo zato, ker ta doba v stvari ustreza približnemu maksimalnemu trajanju samega predmeta intelektualne svojine. Vsak industrijski izum na primer nujno teži, da se oprosti oblasti posameznika ter preide v službo družbe, ker je njegova

⁵ Kohler, Handbuch des Deutschen Patentrechtes, 1900, 55: „Ein Immaterialgüterrecht ist ein Recht an einem nicht körperlichen Genußgute der Menschheit und dieses Recht geht dahin, dass der Berechtigte allein die Befugniß hat dieses Genußgut nach gewissen Richtungen hin zu benützen und zu verwerthen.“

prirodna težnja, da se čim bolj širi ter končno preide v obče dobro.⁶ Slično je pri avtorski pravici, kjer zakonodavec postavlja vobče daljšo dobo zaščite (po § 58 našega avtor. zak. — 50 let, za fotografska dela — 20 let). Avtorska pravica izgubi namreč v toku daljše dobe ono vez, ki je prvotno obstajala med avtorjem ter njegovim duševnim proizvodom, ter preide končno v obče kulturno dobro človeštva.

Teorija o nematerialnih imovinskih pravicah ima svoj izvor v teoriji duševne lastnine.⁷

Objekt nematerialne imovinske pravice torej ni telesna stvar, v kateri je n. pr. izražena izumitvena ideja, marveč izumitvena ideja sama. Individualna pravica pa obstoji predvsem v tem, da ima imetnik patenta (patentni upravičenec) določeno pravno oblast nad to idejo, neomejeno s svojo duševno tvorbo — z izumom razpolagati ter vsakega drugega od tega izključiti. Isto bomo videli kasneje pri pravici vzorca, modela, žiga ter avtorski pravici.

Nadaljnje pravice intelektualne svojine v širšem smislu — pravice do rabe imena, firme in naziva obratovališča (imensko pravo) — sicer niso imovinske pravice, vendar gre tudi pri njih za svojino kot označbo za absolutno pravico na nematerialnih, netelesnih stvareh — imenu, firmi ter nazivu obratovališča.

S podrobnim proučevanjem pojma intelektualne svojine se tu nikakor ne morem baviti,⁸ ker bi nas to preveč oddaljilo od predmeta. Namen je bil le osvežiti pojem obenem z zastavljenim problemom. Čim pa so pravice intelektualne svojine zadobile splošno veljavo ter zaščito, je kaj kmalu nastalo vprašanje njihove prometne sposobnosti ter kot posledica tega vprašanje, koliko je ena ali druga pravica sposobna biti predmet izvršbe.

Pravice intelektualne svojine, ki jih štiti ves kulturni svet, so danes urejene tudi pri nas s specialnimi zakoni.

⁶ Kohler, l. c. 59, Popović, Zaštita trgovačke svojine v knjigi: Problemi trgovačkog prava, Beograd 1932, 42.

⁷ Kohler, l. c., 57.

⁸ Več o tem: Kohler, l. c., 55 sl., isti: Urheberrecht an Schriftwerken und Verlagsrecht, 1907, 1. 2, 27 sl., Šuman, Komentar Zakona o zaštiti autorskog prava i međunarodnih propisa 1935, 1 sl.

Pravice intelektualne svojine pa so:

1. Pravice industrijske svojine, zaščitene po zakonu o zaščiti industrijske svojine⁹ z dne 17. februarja 1922 (Sl. N. z dne 28. marca 1922, št. 69/IX, Ur. L., št. 163/58 iz l. 1922) z novelo z dne 27. aprila 1928 (Sl. N. z dne 23. maja 1928, št. 116/XXXIX, Ur. L., št. 199/58 iz l. 1928) ter mednarodno s pariško unijsko pogodbo z dne 20. marca 1883,¹⁰ so pravica patenta, vzorca, modela ter žiga (§ 7 z. o z. i. sv.). Pojem zaščite industrijske svojine je po našem zakonu ožji kot po čl. 1, odst. 1., pariške unijske pogodbe,¹¹ ker so ostale pravice urejene v drugih zakonih, tako trgovinska firma v trgovinskem zakoniku, naziv obratovališča v obrtnem zakonu, sorodne označbe ter pobijanje nelojalne tekme pa v posebnem zakonu o pobijanju nelojalne tekme z dne 4. aprila 1930,¹² vendar zakon ni dosleden, ker ščiti tudi ime, firmo in naziv obratovališča (§ 54 z. o z. i. sv.), vendar le nasproti tujemu še zaščitenemu žigu, ki je identičen z imenom, firmo ali nazivom obratovališča, zadnjega tudi kot žig.

2. Avtorska pravica (pravice literarne in umetniške svojine), zaščiteni po zakonu o zaščiti avtorske pravice z dne 26. decembra 1929 (Sl. N. z dne 27. decembra 1929, št. 304/CXXIX, Sl. L. z dne 25. januarja 1930, št. 109/24) ter

⁹ Okrajšano: z. o z. i. sv.

¹⁰ Rev. 14. decembra 1900 v Bruslju, 2. junija 1911 v Washingtonu (dopolnjena 14. aprila 1891 s posebnim dogovorom o centralni registraciji žigov), 6. novembra 1925 v Haagu. Naša država je pristopila k uniji dne 26. februarja 1921 (Sl. N. z dne 19. februarja 1921 št. 38), k rev. Haški konvenciji pa dne 19. junija 1928 (Sl. N. z dne 26. septembra 1928 št. 223-LXXXII) vendar z veljavo od 29. oktobra 1928 (Sl. N. z dne 30. oktobra 1928 št. 252). Pariška unijska pogodba je bila poslednjič revidirana v Londonu 2. junija 1934. K tej konvenciji pa naša država še ni pristopila. S fin. zak. za l. 1939/40 je bil minister za trgovino in industrijo pooblaščen, da izda po odobritvi ministrskega sveta uredbo z zakonsko močjo, s katero se spremeni in dopolni zakon o zaščiti industrijske svojine z dne 17. februarja 1922 in 27. aprila 1928 (pač na osnovi londonske konvencije). Načrt novele pa je bil izdelan že pred fin. zak.

¹¹ „La protection de la propriété industrielle a pour objet les brevets d'invention, les modèles d'utilité, les dessins et modèles industriels, les marques de fabriques ou de commerce, le nom commercial et les indications de provenance ou appellations d'origine, ainsi que la répression de la concurrence déloyale“, cit. iz Šuman, Zakonski propisi iz oblasti industrijske svojine, 1931, 293.

¹² Sl. N. z dne 11. aprila 1930, št. 85/XXXII, Sl. L. z dne 31. maja 1930, št. 10/5.

mednarodno po Bernski konvenciji za zaščito književnih in umetniških del z dne 9. septembra 1886.¹³

3. Imensko pravo, ki obsega pravico do rabe imena, zaščiteno ne samo po zakonu o osebnih imenih z dne 19. februarja 1929 (Sl. N. z dne 26. februarja 1929, št. 47/XXI, Ur. L. z dne 14. marca 1929, št. 110/26) ter odz. (§ 43), ampak tudi po trgovinskem zakoniku — firma, zakonu o zaščiti industrijske svojine, pobijanju nelojalne tekme, zaščiti avtorske pravice, obrtnem zakonu, pravico do rabe firme, zaščiteni po trgovinskem zakoniku in obrtnem zakonu (§ 129), naziv obratovališča po obrtnem zakonu, oboje tudi po odz. in zakonu o zaščiti industrijske svojine (§ 54 v gori omenjenem obsegu) zlasti pa po zakonu o pobijanju nelojalne tekme (§ 11). V zvezi z nazivom obratovališča je treba omeniti še druga zunanja obeležja podjetja, zaščiteni po zakonu o pobijanju nelojalne tekme (§ 11).

V pravni znanosti obstoji v korist trgovcev nadaljnja vrsta pravic intelektualne svojine — pravica profesionalne svojine nad trgovinskim obratom kot celoto (la propriété commerciale), to predvsem na podlagi zakonodaje v nekaterih državah, zlasti Francije („propriété du fonds de commerce“, zakon iz l. 1909, zlasti pa zakon o zaščiti trgovinske svojine iz l. 1926),¹⁴ vendar za to v naši pozitivni zakonodaji ni osnove. Da pa upošteva tudi naša zakonodaja povsem izjemen položaj podjetja kot celote, kažejo že navedene določbe izvršilnega postopnika (§§ 296—299),¹⁵ po katerih je izvršba na podjetja posebej urejena, slično kot izvršba na „druge imovinske pravice“. Ta izvršba bo pa omenjena le mimogrede, kolikor gre za vprašanje možnosti izvršbe na pravice, ki se morejo odsvojiti le s podjetjem vred, na katerega so vezane (licenca, pravica po § 14 z. o z. i. sv., žig, firma, naziv obratovališča).

A. Izvršba na pravice patenta, vzorca in modela. Pravice patenta, vzorca in modela morejo biti v nasprotju z

¹³ Rev. v Berlinu dne 15. novembra 1908, v Rimu dne 2. junija 1928. Naša država je pristopila Rev. Bernski konvenciji z zakonom z dne 22. marca 1930 (Sl. N. z dne 9. julija 1930, št. 153/LVII) in sicer tako, da ne velja pristop samo za B. K., revidirano v Berlinu, marveč tudi že za konvencijo, revidirano v Rimu.

¹⁴ Prim. Popovič, Zaščita trgovačke svojine, v knjigi: „Problemi trgovačkov prava“, 1932, 40 s tam navedeno literaturo.

¹⁵ Prim. tudi § 1409 odz. O izvršbi na podjetja gl. zlasti Kollross, Die Exekution auf Vermögensrechte und Unternehmungen, 1936, 125.

ostalimi pravicami intelektualne svojine predmet izvršbe. Iz same vsebine teh pravic izhaja, kako učinkovita je izvršba na dalekosežne pravice patenta, vzorca in modela, ter kakšno škodo lahko upravičenec-zavezanec utрпи. Seveda pa izvršba nikakor ne sme imeti edini cilj gospodarsko uničenje morda revnega izumitelja, ki poleg patenta nima ničesar, saj je večina naših domačih izumiteljev (40%) iz vrst malih obrtnikov in zasebnikov, torej iz ekonomsko šibkih slojev, temveč zavarovanje upnikov v drugih primerih, zlasti pa kot učinkovito sredstvo, da prisili dolžnika k čim prejšnjemu plačilu upnikove terjatve.

Izvršilni postopnik vsebuje namreč dve povsem koordinirani načeli: učinkovitost izvršilnih sredstev v svrhu čim uspešnejšega ostvarjenja (najčešče) pravnopravnih zahtevkov upnikov in socialno primerčnost izvršilnih sredstev in s tem v zvezi socialno zaščito dolžnika-zavezanca. Moderni zakonodavec zastopa v izvršilnem postopku stališče, da je treba z učinkovitostjo izvršilnih sredstev spojit vedno tudi načelo čim manjše škode za gospodarstvo.¹⁶ To predvsem iz razloga, da se prepreči gospodarska propast zavezanca, kadar bi bili z njegovo propastjo prizadeti narodnogospodarski ali drugi važni javni, zlasti kulturni interesi, ter očuva njegova sposobnost za nadaljnje uspešno gospodarsko in kulturno delovanje. Izvršilni postopnik vsebuje niz socialno političnih določb v zaščito zavezanca (prim. §§ 209, 241, 242 ip.), prav v svrhu, da prepreči popolno gospodarsko propast zavezanca ter očuva njegovo pridobitno sposobnost.¹⁶ Pomen pravic industrijske svojine za narodno gospodarstvo je izreden, prav tako pomen najdalekosežnejše zaščite izumiteljev zaradi čim večjega napredka na polju domače obrti in industrije. Zato je zaščita zavezanca zlasti tu neobhodno potrebna. Druga prav tako važna pravica intelektualne svojine — avtorska pravica je po avt. zak. celo izvzeta od izvršbe ter izvršba dopustna le v imovinsko korist, ki jo ima avtor od svojega duševnega proizvoda. Izvršilni postopnik vsebuje določbe (§§ 209 št. 6 in 15, 242 ip.), ki kažejo, da je zakonodavec imel v mislih tudi zaščito avtorja, še dalekosežnejšo zaščito pa vsebuje § 20 avt. zak.

Po zakonu o zaščiti industrijske svojine je patent pravica, pridobljena na način, kakor ga predvideva zakon, ki daje imetniku izključno oblast, da za določen čas (15 let)

¹⁶ Goršič, Socijalna zaščita u izvršnom postupku, Pravosude, 1932, 21.

obrtno uporabljaja ter izkorišča nov izum na obrtnem, industrijskem ali sicer gospodarskem polju ter predmete, po njem izdelane, spravlja v promet (§ 8).¹⁷ Zakon štiti torej izum, ki se lahko uporablja na katerem koli področju človeškega proizvodjanja,¹⁸ vendar le nov izum (§§ 8 in 10 z. o z. i. sv.). Izum pa, ki ga zakon ne definira, mora biti taka duševna tvorba, ki je po svoji zamisli sposobna za gospodarsko izkoriščanje kot nova uporaba prirodnih sil zaradi dosege novih učinkov na gospodarskem področju, in sicer v zadostitev neki gospodarski potrebi. Pravica patenta torej upravičuje patentnega upravičenca (imetnika patenta), da izum določeno dobo izključno uporablja ter izkorišča. Hkrati mu daje tudi pravico, da more vsakega drugega od proizvodjanja ter ukoriščanja prijavljenega ter patentiranega izuma izključiti. Pravica patenta, ki velja od trenutka vpisa v patentni register (§ 28/1 z. o z. i. sv.), predstavlja tako absolutno in izključujočo oblast, neko absolutno pravico na netelesni stvari t. j. nematerialno imovinsko pravico v smislu Kohlerjeve teorije. Pravica patenta obsega v glavnem: pravico izključnega proizvodjanja ter ukoriščanja proizvodov (§ 8 z. o z. i. sv.), njih spravljanja v promet (isti §), pravico na dopolnjevanje in izpopolnjevanje patenta (§ 11/5),¹⁹ pravico prvenstva (§ 90), pravico odsvojitve ter zastavitve (§§ 23, 24), pravico dajati licence (§ 25), pravico na ukoriščanje izuma brez izkaza strokovne usposobljenosti (§ 22), zlasti pa pravico do civilnopravne in kazenskopravne zaščite (§§ 147, 148), ev. tudi posebne tožbe po §§ 548—554 cpp.²⁰ Imetnik patenta mora včasih dopustiti izvestne omejitve, tako za primer prisilne licence (§ 26/5), razlastitve (§ 20), monopolizacije (§ 16), zakonske licence (§ 15), in zakonske predkupne pravice v korist države (čl. 22 zakona o državni obrambi z dne 14. julija 1950) in

¹⁷ Čl. 1, odst. 2. pariške unijske pogodbe: „La propriété industrielle s'entend dans l'acception la plus large, et s'applique non seulement à l'industrie et au commerce proprement dits mais également au domaine des industries agricoles (vins, grains, feuilles de tabac, fruits, bestiaux) et extractives (minéraux, eaux minérales —)“, cit. iz Šuman, Zakonski propisi... l. c., 295.

¹⁸ Škerlj, Uredba o zaščiti industrijske svojine, Zbornik znanstvenih razprav, I. 1921, 279.

¹⁹ Oz. na dopolnilni in poboljševalni patent.

²⁰ Mirković, Suština patentnog prava, Policija 1957, 845. Posestna tožba pa ni baš praktična, ker z. o z. i. sv. na svojevrsten način ureja civilnopravno zaščito — prim. Škerlj, O izumu stvorjenem „v službi“, Zbornik znanstvenih razprav, V. 1925/26, 408, op. 35.

zavisnosti patenta (§§ 11, odst. 6., 55), vendar pravica patenta s tem nikakor še ne izgubi bistva dalekosežne pravice, ki bo mnogokrat sposobnejši predmet izvršbe, kakor kateri koli drugi imovinski predmet. Lahko si mislimo, da bo prepoved razpolagati s pravico patenta ter proizvodi, zlasti pa njih prisilno vnovčevanje, občutno zadela imetnika patenta; skušal bo čimprej upnika zadovoljiti, da se reši občutne gospodarske izgube.

Subjekt pravice patenta je lahko fizična ali juristična oseba, pa tudi družba, bodisi družba po odz., bodisi trgovinska, če je pravico pridobila po svojem organu ali pa če je bila pravica patenta vložena v družbo kot imovinski vložek (aport, prim. §§ 189/2 in 421/1 novega trgovinskega zakona — ntz.).²¹ Mogoče je, da več oseb skupaj postanejo patentni soupravičenci. Njih medsebojno razmerje se presoja po občem državljskem zakoniku (§ 18 z. o z. i. sv.). Vsi ti morejo biti zavezanci v izvršbi (prim. § 226/3, ntz.)

Velikega pomena sta tudi pravica vzorca in modela, vendar ne v takem obsegu kot pravica patenta. Pravice vzorca in modela zakon ne definira, pač pa le pojem vzorca in modela. Vzorec je vsaka slika ali črtež, ki lahko služi za vzgled in se lahko prenese na industrijski ali obrtni izdelek (§ 36/1). Model pa vsak plastični izdelek, ki predstavlja kak industrijski ali obrtni predmet, ali ki se uporablja na kakšnem industrijskem ali obrtnem predmetu (§ 36/2). Pravica vzorca in modela, ki traja najdlje 10 let (§ 43), velja od trenutka vpisa v register vzorcev in modelov. Z vpisom pridobi imetnik pravice izključno pravico, da svoje izdelke, kolikor ustrezajo zaščiteni vrsti blaga, opremlja z vzorcem, ali da po vzorcu (modelu) svoje proizvode izdeluje, uporablja ali spravlja v promet (§ 41). Pri izumu gre za novo tehnično uporabo prirodnih sil, pri vzorcu in modelu pa le za obliko nekega produkta (vzorec dvodimenzionalen, model trodimenzionalen); oblika mora biti poleg tega še sposobna, da služi za vzgled obrtnemu ali industrijskemu izdelku. V ostalem velja v sm. § 48 z. o z. i. sv. vse, kar je bilo navedeno pri pravici patenta, tudi za pravici vzorca in modela z razlikami, ki sledijo iz prirode posamezne pravice. Imetnik pravice vzorca in modela ima v glavnem iste pravice, kakor imetnik pravice patenta, prav tako ima prvi prijavelec pravico prvenstva (§ 107).

²¹ Prim. Mirković Đorđe, Patenti i prava iz njih izvedena kao predmeti društvenih uloga, Privredna utakmica, 1939, št. 2, 1.

Zaradi povsem skladnih pozitivnih določb zakona o izvršbi in zavarovanju obravnavam izvršbo na pravico patenta in na pravice vzorca in modela skupno. Kjer govorim le o pravici patenta, velja isto za pravici vzorca in modela, saj se izvršba pri vseh treh prav enako izvede.

Dočim stari avstr. izvršilni red v § 531 ni poznal posebnega načina izvršbe na pravico patenta, kakor tudi ne na pravico vzorca in modela, je naš novi izvršilni postopnik v skladu z z. o z. i. sv. uredil v § 288, odst. 3 in 4 v zvezi z določbami o izvršbi na „druge imovinske pravice“ tudi izvršbo na pravico patenta (vzorca, modela) ter na pravico iz prijave patenta (vzorca, modela). Jugoslovanski zakonodavec je občutil pomanjkljivost sistema avstr. izvršilnega prava ter ustanovil izvršbo na pravico patenta (vzorca, modela), poleg tega pa rešil sporno vprašanje, ali je možna izvršba tudi na pravico iz prijave patenta (vzorca, modela) v pozitivnem smislu, kakor je že vobče prevladovala tako v teoriji kakor tudi v praksi, z izrečno uzakonitvijo izvršbe tudi na začasno pravico iz prijave patenta (vzorca, modela).

„Vodeči računa o podnesenom mišljenju Uprave za zaščito industrijske svojine, projekat je kao dopunu preuzetih propisa avstr. zakona o izvršenju predvidio potrebna naređenja o izvršenju na prava patenta ili prava uzorka (modela)“. Tako se glasi tekst obrazloženja k izvršilnemu postopniku (str. 27)²² v pogledu določbe odst. 3 in 4. § 288 ip. glede na dejstvo, da avstr. izvrš. red ni vseboval določbe o izvršbi na pravice patenta (vzorca, modela).

Pri predmetni izvršbi razlikuje zakon: rubež, kateremu je cilj pridobitev zastavne pravice na pravici in njeno vnovčitev v svrhu poplačila denarne terjatve zahtevajočega upnika, v čigar korist se vodi izvršba.

I. Rubež. Zakon razlikuje predvsem dva načina rubeža in sicer na pravico patenta (vzorca, modela) in na pravico iz prijave (vzorca, modela).

1. Rubež pravice patenta se izvrši z vpisom zastavne pravice v patentni register po § 28 z. o z. i. sv. (§ 288, odst. 3., st. 1. ip.). Vprašanje obče dopustnosti izvršbe na pravico patenta je rešeno s tem, kjer je v zakonu o z. i. sv. ustanovljena prometna sposobnost pravice patenta (§ 25, odst. 2.), pa tudi sposobnost biti pred-

²² Cit. po Matijević-Čulinović, Komentar zakona o izvršenju i obezbeđenju. I. knjiga, 1957, 298, op. 16 k § 288.

met zastavne pravice (§ 24). Sam z. o z. i. sv. predvideva dalje izvršbo z besedami: „obe pravici (pravica patenta in pravica iz prijave patenta) se smeta v celoti ali po idealnih delih prenesti s pravnim poslom, s o d n i m o d l o k o m ali s poslednjo voljo“ (§ 23, odst. 2).

Določba § 288, odst. 3., st. 1., ip., po kateri se rubež pravice patenta pridobi z vpisom zastavne pravice v patentni register, je v skladu s § 28, odst. 1., z. o z. i. sv., ki določa, da se pravica patenta, zastavna pravica na patentih (§ 24) in druge stvarne pravice na patentnih pravicah pridobe z vpisom v patentni register ter veljajo od tega trenutka dalje tudi proti tretjim osebam. Register se vodi pri Upravi za zaščito industrijske svojine v Beogradu (§ 80 z. o z. i. sv., § 81 za vzorce in modele). Register je urejen po podobnih načelih kot zemljiška knjiga ter je javna knjiga. Prav tako ima A, B, C list in zastavne pravice kakor tudi vsa bremena se vpisujejo v C list. Če sodišče dovoli rubež, zaprosi upravo za zaščito industrijske svojine v Beogradu, da izvede vpis (§ 288, odst. 3., st. 2., ip.). Ko vpiše uprava zastavno pravico v register, mora terjatev, za katero se je rubež dovolil, izrečno označiti za izvršljivo. Učinek vpisa je ta, da je dopustno poseči z izvršbo zaradi poplačila izvršljive terjatve na dotično pravico patenta neposredno zoper vsakogar, ki bi pridobil patent pozneje s pravnim poslom od vpisanega imetnika, t. j. zavezanca (§§ 288, odst. 3., st. 3., 71. odst. 2., 72 ip.).²³ Prepoved zavezancu, da ne sme z zarubljeno pra-

²³ Kljub temu, da v avstr. izvršilnem redu (§ 331) povsem pogrešamo navedene določbe izvršilnega postopnika, se je vendar rubež pravice patenta vršil po avstr. izvršilnem pravu prav tako z vpisom zastavne pravice v patentni register glede na določbo § 19 patentnega zakona z dne 11. jan. 1897 drž. zak. 30, ki je dopuščal pravico patenta kot predmet zastavne pravice, v zvezi s § 23 pat. zak., ki je identičen z našim § 28 z. o z. i. sv. — Prim. Neumann-Lichtblau, Kommentar zur Exekutionsordnung, 1928, II, 1056; Šuman, Die Exekution auf Patentrechte, Allgemeine Österreichische Gerichtszeitung 1901, št. 4, 25; Pisko, Die Exekution auf Patentrechte, Allg. Öster. Gerichtszeitung 1898, št. 47, 370; Heller-Trenkwalder, Österreichische Exekutionsordnung in ihrer praktischen Anwendung, 1912, 859, op. 1; Kollross, l. c., 71; Walker, Österreichisches Exekutionsrecht, 1925, 289. Dr. J. Šuman razlikuje predvsem patentne pravice v ožjem in širšem smislu. Tu je mišljena le pravica patenta v ožjem smislu. O pravici patenta v širšem smislu (pravici iz prijave patenta) pozneje.

Sporno je bilo le, ali je za rubež pravice patenta potrebna tudi še prepoved zavezancu, da se vzdrži vsakega razpolaganja s pravico patenta (§ 331, odst. 1., ir.), ali pa zadostuje vpis zastavne pravice v register, oziroma je le-ta edino odločilen glede na določbo § 23 pat. zak. Šuman, l. c., zahteva še prepoved zavezancu, Pisko, l. c. in Koll-

vico razpolagati, kakor to vobče zahteva § 288/1, ip. glede rubeža „drugih imovinskih pravic“, je po izrečni določbi zakona nepotrebna (§ 288/3, ip.). Edino odločilen je vpis zastavne pravice v register.

Vrstni red rubeža pravice patenta se presoja po trenutku, ko dospe zaprosilo sodišča za vpis zastavne pravice v patentni register k upravi (prim. § 28/3, z. o z. i. sv.). Če je za isto pravico patenta več izvršilnih predlogov pri istem dovolilnem sodišču, je za vrstni red posameznega upnika odločilen vrstni red izvršilnih predlogov. V takem redu mora sodišče tudi zaprositi za vpis zastavne pravice v korist posameznega upnika. Enako se presoja vrstni red, če se izposluje rubež pravice patenta pri več različnih sodiščih. Vse to v skladu z načeli izvršilnega postopnika ter zakona o zemljiških knjigah (§§ 263/3, ip. in 29/1, zzk.). Rubeži, pridobljeni v istem času dobe tudi v patentnem registru isti vrstni red, za kar mora dovolilno sodišče poskrbeti (§ 28/4, z. o z. i. sv.).

Rubež pravice vzorca ali modela se izvrši prav tako z vpisom zastavne pravice v register vzorcev (modelov) in velja vse, kar je bilo navedeno, tudi za pravice vzorca in modela (§ 288/3, ip.) v zvezi z določbami z. o z. i. sv. (§§ 48, 81).

2. Pravica iz prijave patenta ali iz prijave vzorca (modela)²⁴ se zarubi po § 288/4 ip. na ta

ross, l. c., sta istega mnenja kot Neumann, ki je spor rešil v zadnje navedenem smislu, češ, da je § 23 pat. zak. derogiral § 351, odst. 1., ir. glede rubeža patentne pravice in je rubež pravice mogoče pridobiti le z vpisom v patentni register. Neumann, l. c. 1037, utemeljuje svoje mnenje s tem, če bi se zahtevala še prepoved po § 351 ir. ter bi se zavezanec po prejemu prepovedi razpolagati s pravico, odrekel pravici ali pa patent prodal nekemu tretjemu in bi prošnja za prenos in vpis pravice patenta na pridobitelja prišla k patentnemu uradu, še preden bi zahtevajoči upnik zaprosil za vpis zastavne pravice v register, bi bili prejšnji pravni posli popolnoma veljavni in učinkoviti tudi nasproti tretjim, zlasti pa nasproti zahtevajočemu upniku (seveda izven izpodbijalnega zakona). Edino odločilen je torej vpis v register. Jugoslovanski zakonodavec se je pridružil mnenju Neumanna ter v § 288, odst. 3., z. st., ip. izrečno določil, da „prepovedi zavezancu ni izdati“. Podobno Eberl-Sajovic v Neumann-Lichtblau l. c. 1597. — Po nemškem pravu je bilo mogoče pridobiti rubež le s prepovedjo zavezancu razpolagati s pravico patenta. — Kohler, l. c., 529.

²⁴ Zakon sicer v § 288/4 ip. izpušča pravico prijave modela, vendar velja določba nedvomno tudi za model, že iz vidika določbe § 36/3, z. o z. i. sv., ki izrečno določa, da veljajo vse določbe z. o z. i. sv., predvidene za vzorec, skladno tudi za model. Isto mora veljati za ip., ker ni razloga, da bi zakonodavec izvršbo na pravico iz prijave modela namenoma izpustil.

način, da dovolilno sodišče prepove zavezancu vsako razpolaganje s pravico. O dovoljenem rubežu mora obvestiti tudi upravo za zaščito industrijske svojine v Beogradu. Tudi zastavni popis pravice se sme odrediti, če je to po kakovosti zarubljene pravice možno in primerno (§ 288/1, ip. v zvezi s § 213 ip.). Popolnoma v skladu s pravno vsebino zarubljene pravice določa § 288/4, z. st., ip., da mora sodišče z vnovčenjem zarubljene pravice počakati toliko časa, dokler se pravnomočno ne dodeli pravica patenta (vzorca, modela). Zarubljena pravica se torej ne more vnovčiti prej, dokler ni pravica patenta (vzorca, modela) pravnomočno podeljena prijavitcu. Zoper sklep, s katerim se zavezancu, ko je bil rubež dovoljen, prepoveduje, razpolagati z zarubljeno pravico (in z zastavo, dano za zavarovanje te pravice), ni dopusten rekurz (§ 300, št. 1., ip.).

S tem je izvršilni postopnik rešil po avstr. izvršilnem pravu sporno²⁵ vprašanje, ali je taka začasna pravica predmet izvršbe ali ne, v pozitivnem smislu glede na določbo § 24 z o z. i. sv., po kateri je zastavna pravica na pravici iz prijave patenta (enako vzorca in modela po § 48) dopustna ravno tako kot na pravico patenta samo,²⁶ pa tudi glede na določbo § 25, odst. 2, po kateri se smeta obe pravici v celoti ali po idealnih delih prenesti s pravnim poslom, s o d n i m o d l o k o m ali s poslednjo voljo. (Po § 48 velja to tudi za pravici iz prijave vzorca in modela).

V razumevanje spornega vprašanja se je predvsem treba poglobiti v vsebino pravice iz prijave patenta, ki jo zakon ureja ter ji daje dalekosežno zaščito, seveda le začasno, dokler se dokončno ne odloči, ali pride do podelitve patenta ali ne. Zlasti pa, ali je na pravici iz prijave patenta (patentni pravici v širšem smislu)²⁵ možno pridobiti zastavno pravico, kar do uzakonitve ni bilo jasno, v čemer je teorija videla osnovni problem za rešitev omenjenega vprašanja dopustnosti izvršbe.

²⁵ Šuman, Die Exekution auf Patentrechte, I. c., 25, 26; Kollross, I. c., 73; Walker, I. c., 291.

²⁶ Uredba o zaščiti industrijske svojine z dne 15. novembra 1920 (Sl. N. z dne 17. novembra 1920, št. 265) v § 24 še ni poznala zastavne pravice na pravici iz prijave patenta. Prim. Škerlj, I. c., 283: „Predmet zastavne pravice naj ne bo samo patentna pravica, nego tudi že pravica, ki jo daje prijava patenta“. Škerlj pri tem opozarja, „da gospodarskih ali pravnih pomislekov zoper to razširitev pač ni, nasprotno reven izumitelj bo laže našel finančnika, ki mu pomore izkoristiti izum, če bo finančnik za svojo terjatev že od vsega početka zavarovan“.

Predmet zastavne pravice in izvršbe more biti vsaka stvar, ki je v prometu (§ 448 odz.) ali z drugimi besedami, ki se more vnovčiti, kajti praviloma pride zahtevajoči upnik do poplačila svoje terjatve s prodajo zarubljenega predmeta. („Quod emptionem venditionem recipit, etiam pignorationem recipere potest“, D 20, 1, 9, 1). Izjeme od tega načela so predvidene v različnih zakonih, bodisi da je predmet povsem odtegnjen zastavi, bodisi le izvršbi v celoti ali v omejenem obsegu. Nikjer pa ni bila pravica iz prijave patenta omejena kot pravica, na kateri ne bi bilo mogoče pridobiti zastavne pravice ali, na katero ne bi bilo mogoče poseči z izvršbo. Iz tega Šuman²³ logično zaključuje, da je pravica iz prijave patenta sposobna biti predmet zastavne pravice, pa tudi, da je mogoče na njo učinkovito poseči z izvršbo.

Pravica iz prijave patenta je začasna pravica z dalekosežno vsebino, ki obstoji predvsem v pravici prijavitelca na končno podelitev patenta, če izpolni vse v zakonu določene pogoje in sicer ex tunc t. j. z dnem, ko je došla prijava k upravi za zaščito industrijske svojine (§§ 85/2, 90/1 in 107/1, za vzorec in model). Po § 85/1, z. o z. i. sv. je vsak, kdor hoče pridobiti pravico patenta, dolžan svoj izum prijaviti v po zakonu predpisani obliki pri upravi. Kot trenutek prijave se smatra trenutek, ko prijava dospe k upravi (§ 85/2, z. o z. i. sv.). Od tega trenutka dalje ima prijavitelc prioriteto pravico, zahtevati podelitev patenta, če izpolni vse po zakonu predpisane pogoje, zlasti pa, če preteče dvomesečna doba, potem ko je bila prijava objavljena v „Glasniku Uprave za zaščito industrijske svojine“ ter pri upravi tudi razgrnjena (§ 93),²⁷ brez vsakemu interesentu dovoljenega prigovora (§ 94),²⁸ ali pa, če se po postopanju s prigovori, izkažejo le-ti kot brezpredmetni ter se patent more do-

²⁷ S tem daje zakon interesentom možnost, prijavo vpogledati z vsemi prilogami vred ter podati ev. prigovore, zlasti da predmet prijave ni sposoben patentne zaščite, da ne gre za nov izum, da gre za odvisni patent, da prijavitelc ni sam tvorec prijavljenega izuma, njegov dedič ali pridobitelj pravice (§ 94 z. o z. i. sv. v zvezi s §§ 8—12).

²⁸ Nekaka actio popularis. Postopek vsebujejo določbe §§ 95—98 z. o z. i. sv. Zoper rešitev prijavnega odbora, s katero se prijava zavrača ali pa odobri, toda v delnem obsegu, ali prijavljeni patent proglasi za odvisnega, ima prijavitelc v 30 dneh po prejemu rešitve možnost pritožbe na odbor za pritožbe, ki o prijavi dokončno sklepa. Ravno tako ima prigovornik pravico pritožbe, če se patent odobri. Ta prigr. postopek za vzorce in modele ni predviden, možna je le tožba na uničenje (ničnostna tožba) že po pravnomočni podelitvi pravice vzorca (modela).

končno podeliti. To prvenstveno pravico, ki mu jo zakon daje s trenutkom, ko dospe pravilna²⁹ prijava k upravi, ima prijavelec zoper vsakega poznejšega prijavitelca istovetnega izuma (§ 90/1 z. o z. i. sv.).

§ 93/3 z. o z. i. sv. določa, da stopijo v korist prijavitelca z objavo v „Glasniku“ začasno v moč zakonski učinki patenta. Z objavo prijave pridobi torej prijavelec samo začasno pravico, izključno izvrševati in ukoriščati svoj izum. Zakon imenuje to pravico iz prijave patenta predmet začasne zaščite (§ 102). V primeru neizpolnitve zakonitih pogojev izgubi prijavelec vse dotlej pridobljene pravice iz prijave. Pravico patenta samo pa pridobi prijavelec šele z vpisom v patentni register, vendar z veljavnostjo ne od trenutka dejanskega vpisa, ampak ex tunc, torej od trenutka, ko je dospela prijava ali prošnja za vpis k upravi.³⁰ Če se pravica patenta ne podeli ter do vpisa ne pride, prestaneta prvenstvena pravica in začasna pravica iz prijave patenta, ki predvsem nalaga upravi, komu mora podeliti patent pred drugimi prijavitelci istovetnega izuma.

Kljub temu pa pravica iz prijave patenta ni zgolj bodoča, pogojna pravica, zahtevati podelitev patenta, ampak čisto določna, konkretna in takojšnji gospodarski funkciji namenjena pravica;³¹ ona se more spričo njene prometne sposobnosti predvsem odsvojiti (§ 23 z. o z. i. sv.), pa tudi zastaviti (§ 24 z o i. sv.). Zlasti je pravica iz prijave patenta priljubljena kot predmet prodaje, kar nam mesečno dokazuje rubrika v „Glasniku Uprave za zaščito industrijske svojine“. Povsem v skladu z zahtevami modernega gospodarstva je novi izvršilni postopnik na podlagi cit. določb zakona o zaščiti industrijske svojine glede prometne sposobnosti pravice iz prijave patenta pripustil izvršbo tudi na pravico iz prijave patenta kot pravico patenta v širšem smislu. Modernemu prometu nikakor ne bi ustrezalo, če bi predmet izvršbe mogla biti le pravica patenta v ožjem smislu, ne pa tudi pravica iz prijave patenta. Mnogokrat ima zavezanec zgolj svojo izumitveno idejo, katero skuša s prijavo patenta spraviti v denar. V tem primeru bi upnik mnogokrat prišel ob plačilo

²⁹ Če te ni, velja § 90/2, z. o z. i. sv.

³⁰ Škerlj, l. c., 284. Zagovarjati bi se dalo tudi drugo stališče, da gre namreč le za prednostno pravico, spričo dikcije §§ 93/3 in 102/1, z. o z. i. sv., zlasti pa, ker začne teči 15 letna doba v sm. § 19/1, z. o z. i. sv. šele z dnem objave prijaviteljenega izuma v „Glasniku“.

³¹ Šuman, l. c., 26.

svoje terjatve, če bi zavezanec pred končno podelitvijo patenta svojo pravico prodal ali pa jo zastavil komu drugemu.

Ker pravica iz prijave patenta po § 28/1 z. o z. i. sv. ne more biti predmet vpisa v patentni register, je tudi izvršba na to pravico po izvršilnem postopniku drugače urejena: glede na omenjeno naravo in vsebino pravice, pa se vnovčitev zarubljene pravice niti ne more izvršiti, ampak le pravnomočno podeljena pravica patenta.³²

V skladu z navedeno določbo § 28/1 z. o z. i. sv., po kateri se zastavna pravica na pravici iz prijave patenta ne pridobi z vpisom v patentni register, določa § 288/4, ip., da se omenjena pravica zarubi na ta način, da dovolilno sodišče prepove na predlog zahtevajočega upnika zavezancu vsako razpolaganje s pravico, obenem pa obvesti o dovoljenem rubežu upravo za zaščito industrijske svojine, kar šele ima za posledico, da je rubež pravice opravljen. Šele od trenutka dostavitve dovolilnega sklepa upravi velja rubež za opravljenega ter učinkovitega proti tretjim osebam.³³ Od

³² Iz istega vzroka, zlasti, ker je tudi § 23 avstr. pat. zak. povsem identičen s § 28 z. o z. i. sv., je § 19 avstr. pat. zak. pripuščal zastavno pravico le na patentni pravici kot taki, ne pa na pravici iz prijave patenta; določbo je povzela tudi jugosl. uredba o zaščiti industrijske svojine z dne 15. novembra 1920. Šuman, l. c., 26, je mnenja, da zakonodavec s tem nikakor še ni izključil zastavne pravice na pravici iz prijave patenta iz že omenjenih razlogov. Enako Kollross, l. c., 75.

V načrtu patentnega zakona iz l. 1894. je bila pripuščena tudi zastavna pravica na pravici iz prijave patenta, vendar do uzakonitve ni prišlo, baš iz omenjenega vzroka, kakor sledi iz zaključkov ministerialne konference: „weil eine Registrierung der erfolgten Pfändung der Rechte aus der Anmeldung und die spätere Übertragung in das Patentregister Schwierigkeiten begegnen dürfte“ (cit. iz Šuman, l. c., 26). Tudi Škerlj, ki je odločno za razširitev zastavne pravice tudi na pravico iz prijave patenta, opozarja na to razliko (l. c., 285). — Nejasnost avstr. pat. zak. ter jugosl. uredbe iz l. 1921. je rešil z. o z. i. sv. ter v § 24 ustanovil zastavno pravico tudi na pravici iz prijave patenta, vendar je tudi po novem zakonu ostalo neurejeno vprašanje, kako se izvrši prostovoljna zastava takih pravic. Prim. Škerlj, l. c., 285: „Morda bi veljalo določiti, da je zastavna pravica pridobljena šele s prijavo pri upravi, in upravi naložiti, da z vpisom patenta v register vpiše obenem zastavne pravice na pravici iz prijave, ki so ji bile javljene“.

³³ Rubež pravice iz prijave patenta se je po avstr. izvršilnem redu izvršil prav tako, kakor po § 288/4, ip. (v sm. § 331, odst. 1., ir.), vendar ni bilo jasno, ali se o tem obvesti tudi patentni urad. Prim. Škerlj, l. c., 285, Šuman, l. c., 26, Neumann, l. c., 1057. Šuman zahteva tudi obvestitve patentnega urada, češ da velja rubež za opravljenega ter učinkovitega napram tretjim osebam šele od trenutka dostavitve dovolilnega sklepa patentnemu uradu.

tega trenutka dalje se presoja tudi vprašanje vrstnega reda pridobljene rubežne pravice. Rubež pravice iz prijave patenta mora uprava seveda upoštevati pri končni podelitvi patenta, kajti pravica iz prijave patenta preide v teku postopanja pri upravi oziroma po končni podelitvi patenta v pravico kot táko, také, da je z rubežem pravice iz prijave patenta zarubljena že tudi bodoča pravica patenta v ožjem smislu (prim. §§ 26/2 in 29 z. o z. i. sv.). S pravnomočno podelitvijo patenta pridobi prijavitelc pravico patenta obremenjeno z rubežem, t. j. s prisilno zastavno pravico v korist zahtevajočega upnika. Uprava mora po službeni dolžnosti vpisati zastavno pravico v patentni register z vrstnim redom, pridobljenim z rubežem pravice iz prijave patenta. Zato tudi ni potreben nov izvršilni predlog.

Obvestitev uprave pa ima tudi drug pomen. S tem, da je uprava o rubežu obveščena ter le-ta tudi zaznamovan v prijavnem aktu, je zadoščeno publicitetnemu načelu. Vsak interesent (zlasti kupec) se pri upravi lahko prepriča o tem, če ni morda pravica iz prijave patenta, ki jo namerava kupiti, zarubljena v korist upnika ali več upnikov.³⁴ Obenem je upniku za njegovo izvršljivo terjatev varovan vrstni red pred morebitnimi drugimi upniki, ki bi hoteli pravico zarubiti kasneje; predvsem pa bi bil upnik zavarovan tudi pred zavezančevo namero, ki bi hotel pred pravnomočno podelitvijo patenta svojo začasno pravico odsvojiti ali zastaviti komu drugemu, do česar ima po §§ 25 in 24 z. o z. i. sv. pravico.

Vse navedeno velja smiselno tudi za pravico iz prijave vzorca ter za pravico iz prijave modela, ki jo dobi prijavitelc v trenutku, ko vložil pravilno prijavo (§ 107/1, z. o z. i. sv.). S tem pridobi prijavitelc prvenstveno pravico, da pridobi za prijavljeni vzorec ali model zaščito, ki mu jo zakon nudi. Tudi pravici iz prijave vzorca in modela sta odsvojljivi (§§ 25, 48), zastavljivi (§§ 24, 48) in kot posledica tega zarubljivi (§ 288, odst. 4., ip.).

³⁴ Šuman, l. c., 26.

(Konec prih.)